

РЕШЕНИЕ

№ 6954

гр. София, 04.12.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 52 състав,
в публично заседание на 18.11.2020 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Силвия Димитрова

при участието на секретаря Албена Илиева и при участието на прокурора Кирил Димитров, като разгледа дело номер **2060** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 203 и сл. АПК, вр. чл.1, ал.1 ЗОДОВ.

Предмет на разглеждане е предявен иск от М. С. Х. от [населено място], чрез адвокат С. Ц. С.-Ю., срещу Националната агенция за приходите /НАП/ с цена на иска 1000,00 лева, представляващи обезщетение за претърпени неимуществени вреди в периода от 15.07.2019 г. до предявяването на исковата молба на 16.09.2019 г., изразяващи се в притеснения, страх и опасения за възможно неправомерно използване на личните му данни, станали достъпни вследствие т.нар. „хакерска атака“, при която от електронните масиви на НАП неправомерно е била изтеглена информация в голям обем, съдържаща множество лични данни на български граждани, съобщение за която е било публикувано от медиите на 15.07.2019 г., за неправимерни цели. Твърди се, че НАП, в качеството ѝ на администратор на лични данни, е допуснала нарушения на чл.24 и чл.32 от Общия регламент относно защитата на личните данни /ЕС/ 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета /GDPR/ и чл.59, ал.1 ЗЗЛД, нарушила е и разпоредбите на чл.45, ал.1, т.6 ЗЗЛД, като не е обработила личните данни по начин, който да гарантира подходящо ниво на сигурност като се приложат подходящи технологии и организационни мерки; както и на чл.64 ЗЗЛД, като не е изпълнено задължението за извършване на оценка на въздействието на предвидените операции по обработване на личните данни върху тяхната защита; чл.66, ал.1 и, ал.2 ЗЗЛД; чл.67 и чл.68 ЗЗЛД. С главния иск е съединен иск за заплащане на законната лихва върху претендираното обезщетение, считано от 15.07.2019 г. до окончателното

изплащане на вземанията. Претендират се и направените по делото съдебни разноси, както и адвокатско възнаграждение за процесуалния представител на ищеца по чл.38, ал.2, вр. с ал.1, т.3 от ЗАдв.

Ответникът, Национална агенция за приходите, чрез процесуалния си представител юрисконсулт Я. М., в представен писмен отговор и в съдебно заседание оспорва предявения иск като неоснователен и недоказан. Подробни съображения са изложени и в представени писмени бележки. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

Представителят на СГП дава заключение, че предявеният иск е неоснователен и недоказан, поради което счита, че следва да бъде отхвърлен. Счита, че не е налице незаконосъобразно бездействие.

По делото са събрани писмени и гласни доказателства.

Съдът, като прецени събраните по делото доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, приема за установено от фактическа страна следното:

Страните не спорят от фактическа страна, че поради нерегламентиран достъп на неизвестно лице, публично оповестен на 15.07.2019 г., е изтекла информация от информационните масиви на НАП, съдържаща лични данни на общо 6 074 140 физически лица, от които 4 104 786 живи физически лица, български и чужди граждани, и 1 989 598 починали физически лица.

По делото е представена извадка от получен SMS със следното съдържание: „НАП: По заявка номер 2537 ИМА неправомерно разкрити лични данни“. Не е посочен телефонния номер, на който е получен посоченият SMS, датата на получаването му, както и доказателства за кое лице се отнася.

От изисканата в хода на съдебното производство по искане на ищеца справка на НАП от 14.07.2020 г. е видно, че за идентификатор [ЕГН] /ЕГН на ищцата М. С. Х. / са разкрити лични данни, които включват ЕГН и имена.

За да установи, че е предприел всички необходими мерки за защита на личните данни ответникът е представил редица доказателства. От същите се установява, че със Заповед №ЗЦУ-586/30.04.2014 г. на Изпълнителния директор на НАП е наредено да се внедри С. по стандарт БДС ISO/IEC 27001:2006 в НАП.

Със Заповед №ЗЦУ-733/17.06.2016 г. на Изпълнителния директор на НАП са утвърдени „Процедури с приложения към тях на отдел „Превенция на финансовата и информационна система“ в Инспекторат на НАП, „Вътрешни правила за мрежовата и информационна сигурност, а именно: Правила за ползване на електронна поща и Интернет в НАП, версия 3.0; Правила за ползване на мрежови файлови ресурси в НАП, версия 2.0; Правила за правата и задълженията на потребителите, ползващи информационни активи в НАП, версия 2.0; Правила за работа от разстояние в НАП, версия 2.0; Правила за работа с преносими информационни активи в НАП, версия 2.0; Правила за управление на достъпа до информационни активи и услуги в НАП, версия 2.0. Със същата заповед е утвърдена и „Политика по информационна сигурност на НАП“, версия 3.0.

Със Заповед №ЗЦУ-1436/15.10.2018 г. на Изпълнителния директор на НАП са утвърдени „Указания за разработване, попълване и/или зареждане с данни на образци на документи и приложения, утвърдени на основание чл. 10, ал.1, т.5 и т.7 ЗНАП“, „Указания за обозначаване и работа с информация“, „Указания за попълване на образци на процедура“, „Указания за попълване на образца на инструкция“ и др..

Утвърдена е Политика по информационна сигурност на НАП.

Приета е Методика за оценка на риска, версия 1.1, към 11.2015 г., представляваща приложение № 3 към Процедура ПФИС 7.

Представени са Вътрешни правила за оборот на електронни документи и документи на хартиен носител в НАП от 2016 г.

В НАП е утвърдена Инstrukция №2/08.05.2019 г. за мерките и средствата за защита на личните данни, обработвани в НАП и реда за движение на преписки и заявяване на регистри. Като приложение №1, към чл.24, ал.2 от Инstrukцията, служителите на НАП попълват декларация за това, че ще пазят в тайна личните данни на трети лица, станали им известни при изпълнение на служебните им задължения, няма да ги разпространяват и да ги използват за други цели, освен за прякото изпълнение на служебните им задължения.

Представено е и Удостоверение на Изпълнителния директор на НАП, видно от което е, че във връзка с извършения неотризиран достъп до информационната система на НАП и последвалото неправомерно разпространение на лични данни, в периода от 15.07.2019 г. до 09.07.2020 г. включително, няма служители от дирекция „Информационни системи и моделиране на бизнес процеси“ в ЦУ на НАП и от отдел „Информационни системи“ в ТД на НАП с наложено дисциплинарно наказание „Уволнение“, на основание чл. 90, ал. 1, т. 5 от ЗДСл и чл. 188, т. 3 от КТ.

Относно твърденията на ищцата за претърпени неимуществени вреди в хода на настоящото производство са събрани гласни доказателства. От показанията на св. Х., снаха на ищцата, се установява, че след като разбрала, че личните ѝ данни са изтекли неправомерно от НАП, същата много се притеснила. Притеснявала се за това, че може на нейно име да бъде изтеглен кредит или че може да бъде изнудвана. Вследствие на притесненията състоянието на ищцата се влошило, като се наложило да взема медикаменти против тревожност. Свидетелят установява, че това ѝ състояние продължило доста време, като дори и понастоящем се сеца за това нещо и продължава да го коментира. Заявява, че до сега ищцата не е споделяла нещо реално да ѝ се е случило.

При така установената фактическа обстановка съдът прави следните правни изводи: ВАС в константната си практиката си по повод многобройните дела по идентични казуси приема, че в случая процесуалният ред, по който засегнатият субект може да търси обезщетение и отговорност за причинените вреди поради неправомерно обработване на личните му данни е уреден в глава единадесета "Производство за обезщетения" на Административнопроцесуалния кодекс. В тази връзка настоящият съдебен състав приема, че исковата молба е ПРОЦЕСУАЛНО ДОПУСТИМА, като подадена от легитимирано за това лице с правен интерес. Спазена е разпоредбата на чл.205 АПК, съгласно която искът се предявява срещу юридическото лице, представлявано от органа, от чийто незаконосъобразен акт, действие или бездействие са причинени вредите. В случая исковата претенция се основава на незаконъсообразно бездействие на служители на Националната агенция за приходите, поради което пасивно процесуално легитимиран да отговаря по предявените икове с правно основание чл.1, ал.1 ЗОДОВ е Националната агенция за приходите.

Разгледана по същество е НЕОСНОВАТЕЛНА.

Съгласно чл.203, ал.1 от Глава единадесета на АПК исковите за обезщетения за вреди, причинени на граждани или юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица се разглеждат по реда на тази глава. Съгласно чл.203, ал. 2 от АПК, за неуредените въпроси за

имуществената отговорност се прилагат разпоредбите на ЗОДОВ.

Чл.1, ал.1 ЗОДОВ определя материалноправните предпоставки за ангажиране на отговорността на държавата. Съгласно тази разпоредба държавата и общините дължат обезщетение за вредите, причинени на гражданите и юридическите лица, произтичащи от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при и по повод изпълнение на административна дейност. Съгласно чл.4 ЗОДОВ обезщетение се дължи за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо дали са причинени виновно от длъжностното лице, тоест отговорността на държавата и общините е обективна и безвиновна.

За да възникне основание за ангажиране на тази отговорност за вреди, причинени от дейността на администрацията по чл.1, ал.1 ЗОДОВ, следва да са налице в условията на кумулативност следните предпоставки: 1. незаконосъобразен административен акт, отменен по съответния ред, или незаконосъобразно действие или бездействие на орган или длъжностно лице на държавата или общината, установено в хода на производство за обезщетение, при или по повод изпълнение на административна дейност; 2. вреда от отменен административен акт, респективно от незаконосъобразно действие или бездействие и 3. причинна връзка между постановения незаконосъобразен акт и/или незаконосъобразните действия или бездействия и настъпилия вредоносен резултат. Под вреда следва да се разбира отрицателната последица от увреждането, която засяга неблагоприятно защитените от правото имуществени и неимуществени интереси на увредения, а под "пряка и непосредствена" - тази вреда, която следва закономерно от незаконосъобразния акт, действие или бездействие на компетентния административен орган по силата на безусловно необходимата връзка между тях. При липсата на който и да е от посочените елементи от фактическия състав не може да се реализира отговорността на държавата и общините по реда на чл.1, ал.1 ЗОДОВ.

В настоящото производство ищцата основава иска си на незаконосъобразно бездействие – нарушение на разпоредбите на чл.24 и чл.32 GDPR и чл.59, ал.1 ЗЗЛД, чл.45, ал.1, т.6 ЗЗЛД, чл.64 ЗЗЛД, чл.66, ал.1 и ал.2 ЗЗЛД; чл.67 и чл.68 ЗЗЛД – неизпълнение на задължението за обработване на личните данни по начин, който да гарантира подходящо ниво на сигурност като се приложат подходящи технологии и организационни мерки и неизвършване на оценка на въздействието на предвидените операции по обработване на личните данни върху тяхната защита. По аргумент от чл.204, ал.4 АПК първата предпоставка за ангажиране отговорността на ответника е наличие на бездействие и незаконосъобразност на бездействието, която следва да бъде установена от съда, пред който е предявен искът за обезщетение. Легално определение на термина "бездействие" липсва. Под "действие", респ. "бездействие", следва да се разбира всяко такова, извършено от държавен орган или длъжностно лице, което не е юридически акт, а тяхна физическа изява, но не произволна, а в изпълнение или съответно неизпълнение на определена нормативна разпоредба. Разпоредбата на чл.1, ал.1 ЗОДОВ има предвид незаконосъобразно фактическо бездействие по смисъла на чл.256 АПК. Не всяко неизпълнение на задължение на административен орган представлява бездействие по смисъла на чл.256 от АПК, а само неизвършването на фактически действия при наличието на нормативно установено задължение за извършване на такива, т.е. бездействието на административен орган по задължение, произтичащо пряко от нормативен акт или

което той е длъжен да извърши по силата на закона.

Ответникът НАП е специализиран държавен орган към Министъра на финансите за установяване, обезпечаване и събиране на публични вземания и определени със закон частни държавни вземания /чл.2, ал.1 от ЗНАП/ и администратор на лични данни по смисъла на чл.4, т.7 от Общия регламент относно защитата на личните данни. Като такъв, същият е адресат на посочените за нарушени правни норми. Безспорно горните разпоредби въвеждат задължение за администратора на лични данни да въведе подходящи технически и организационни мерки, за да гарантира и да е в състояние да докаже, че обработването се извършва в съответствие с разпоредбите на Общия регламент за защита на данните – чл.24, параграф 1 и чл.32 от него. Същият подход е възприет и в цитираните разпоредби от ЗЗЛД.

Съгласно чл.154, ал.1 ГПК, вр. чл.204, ал.5 АПК, всяка страна е длъжна да установи фактите, на които основава своите искания или възражения. По отношение на първия елемент от фактическия състав на предявения иск - бездействие, което ищецът оспорва преюдициално в исковото производство с твърдения за неговата незаконосъобразност, следва да се посочи, че той е в положението на ищец по отрицателен установителен иск. Ищецът следва да установи наличието на свое защитимо право, засегнато от правния спор, като докаже фактите, от които то произтича. Единствено ответникът ще е длъжен да доказва изпълнението на действията, дължими от него по силата на посочените от ищеца законови норми, обезпечавачи защитимото право на ищеца. Ищецът ще се задоволи само с възраженията си, че такова изпълнение не е осъществено /Тълкувателно решение № 8 от 27.11.2013 г. на ВКС по тълк. д. № 8/2012 г., ОСГТК/. В тази връзка и с оглед възраженията на пълномощниците на ищцата, в първото съдебно заседание, в присъствие на представител на ответника съдът изрично е посочил, че при твърдения за бездействие в тежест на ответника е да докаже, че е извършил съответните дължими действия. Следователно указана му е доказателствената тежест.

Според чл.59 ал.1 ЗЗЛД администраторът на лични данни, в случая НАП, като отчита естеството, обхвата, контекста и целите на обработването, както и рисковете за правата и свободите на физическите лица, прилага подходящи технически и организационни мерки, за да гарантира и да е в състояние да докаже, че обработването се извършва в съответствие с този закон. При необходимост тези мерки се преразглеждат и актуализират. Същото задължение се съдържа и в чл.24 от Общия регламент относно защита на личните данни /ЕС/ 2016/ 679 на Европейския парламент и на Съвета от 27.04.2016 /GDPR/, а в чл. 32 са предвидени конкретните мерки които следва да се предприемат. Доколкото задължението да докаже, че обработването на личните данни се извършва в съответствие със ЗЗЛД е на администратора, обстоятелството, че е изтекла информация от сървърите на НАП вследствие неоторизиран достъп, който факт е безспорен по делото, според настоящият състав на съда сочи на противоположно бездействие на ответника да изпълни произтичащи от посочените разпоредби задължения да осигури достатъчна надеждност и сигурност на информационната си система, да защити физическите лица във връзка с обработването на личните им данни по см. на § 1 т.4 от ДР на ЗЗЛД, вр. чл. 4, т. 2 от Регламент (ЕС) 2016/679, в т.ч. правото на защита на личните им данни.

Представените от страна на ответника документи за доказване изпълнение на задълженията си, произтичащи от регламента и закона, съдът приема, че установяват реда по който е следвало да се обработват личните данни от ответника, но не и какъв

контрол по отношение на спазването им е осъществен. Доказателства, установяващи предприетите от ответника мерки за защита на личните данни на лицата не са представени в законово предвидените срокове за това - до приключване на съдебното дирене. Предвид това представените с писмените бележки не следва да бъдат разглеждани.

По делото не се установи конкретния технически начин, по който са достъпени личните данни при хакерската атака, за да се направи извода дали това е станало вследствие на неприлагане на ефективни организационни и/или технически мерки за защита на данни или въпреки тях.

В настоящия случай съдът приема, че е налице противоправно бездействие от страна на ответника да изпълни произтичащи от посочените разпоредби задължения, за да осигури достатъчна надеждност и сигурност на информационната си система, съответно да защити физическите лица във връзка с обработването на личните им данни по смисъла на § 1, т. 4 от ДР на ЗЗЛД, във връзка с чл.4, т.2 от Регламента, в т. ч. правото на защита на личните им данни. Бездействието е довело до техническа уязвимост на системата, което в резултат е допринесло до нерегламентирано разкриване и разпространение личните данни на ищеца. Ако системата беше ефективно и надеждно защитена, не би се стигнало до пробива, съответно до разкриване личните данни на ищеца. Неоснователно е възражението, че се касае до неоторизиран достъп в резултат на престъпление, поради което ответникът не може да носи отговорност по предявената претенция. Това е така, защото изпълнението на задължението по прилагане подходящи технически и организационни мерки е обвързано с изпълнение на задачата по предотвратяване на престъплението. Ако е изпълнено по изискуемия ефективен начин задължението по предотвратяване изтичането на лични данни, то не би следвало да е възможно злоумишлено деяние, престъпно посегателство по смисъла на Наказателния кодекс и обратно, след като е налице деяние по смисъла на НК, то задачата по предотвратяване на престъплението и предотвратяване неправомерно достъпване до базата данни не е била изпълнена. НАП е следвало да извърши анализ на обективните факти, да съобрази поведението си с тях, за да гарантира запазване и предотвратяване изтичането на личните данни на ищеца. Обстоятелството, че е извършена хакерска атака, пробита е информационната система на НАП, е неоспоримо доказателство, че не са предприети подходящи технически и организационни мерки за защита обработване личните данни на ищеца, което е достатъчно да бъде направен извод за противоправност бездействието на НАП. Агенцията, в качеството си на администратор на лични данни по смисъла на чл.4, т.7 от Регламент ЕС 2016/679, при осъществяване дейността си е следвало ефективно да предприеме мерки за предотвратяване злоумишлен достъп до лични данни, включително тези на ищеца. Ответникът не е изпълнил задължението си по предотвратяване на престъплението и опазване изтичането на лични данни, като от противоправното му бездействие следва претендирания от ищеца увреждащ резултат. Бездействието на НАП е незаконосъобразно. То се явява в противоречие с изискванията на чл. 59, ал. 1 от ЗЗЛД, чл. 24 и чл. 32 от Регламента.

Предвид изложеното, настоящият съдебен състав приема, че е налице първата предпоставка за ангажиране на отговорността на НАП, представляваща незаконосъобразното бездействие по предприемане на необходимите и ефективни действия, произтичащи от чл. 59, ал.1 от ЗЗЛД, чл.24 и чл.32 от Общия регламент относно защита на личните данни /ЕС/ 2016/ 679 на Европейския парламент и на Съвета от 27.04.2016 /GDPR/ задължения.

Втората предпоставка за ангажиране на отговорността на НАП е наличие на претърпяна вреда от страна на ищеца от това незаконосъобразно бездействие. Възприето е в съдебната практика, че настъпилите неимуществени вреди следва да не са хипотетични и евентуални, а реални, като в тежест на ищеца е да ги докаже.

Съдът приема, че информацията, че е установен неоторизиран достъп до информационните масиви на НАП, съдържащи лични данни на голям брой лица, е нормално да предизвика емоционален дискомфорт у всеки човек. Настъпването на твърдяните емоционални състояния на ищцата се установява от разпитания по делото свидетел, който заявява, че вследствие на притесненията, които ищцата е изпитала, състоянието ѝ се влошило, като като се наложило да взема медикаменти против тревожност, което състояние продължило дълго време. Следователно същият установява, че преживените безпокойство и притеснение са довели до промяна в качеството на живот на ищцата, т.е. не просто са преживени, а са довели до негативна промяна в нейното поведение. Но свидетелят установява също и от какво се е притеснявал ищеца, а именно, че вследствие на изтеклите лични данни би могло да се стигне до злоумишлени действия на трети лица. По делото обаче не се установи след като е разбрала за извършения неоторизиран достъп същата да е извършила проверка кои конкретно нейни лични данни са били обект на посегателство. Човек, преживяващ силен емоционален стрес от дадена ситуация, в конкретния случай от разкриване на личните му данни, би направил всичко възможно, за да установи какви данни точно са разкрити и какво би могъл да направи, за да промени това, което е разкрито. В случая ищцата не е сторила това. Следователно, от една страна с пасивното си поведение ищцата е допринесла за настъпилата негативна промяна в поведението ѝ, а от друга притесненията ѝ не са пряка последица от изтеклите данни, а от евентуално бъдещо извършване на злоупотреба вследствие на изтеклите лични данни. Следователно притесненията на ищцата съдът намира, че не са пряка и непосредствена последица от изтичането на личните ѝ данни, а са обусловени от евентуално бъдещо извършване на злоупотреба, за чието настъпване освен изтеклите лични данни са необходими редица други документи. Т.е. притесненията на ищцата са били обективно неоснователни с оглед изключително слабата вероятност само на базата на изтеклите лични данни да се извърши описаната от свидетеля злоупотреба.

Предвид изложеното настоящият съдебен състав приема, че макар да е установена настъпила вреда за ищцата, същата не е от характера на тази, която следва да бъде овъзмездена по реда на ЗОДОВ и не е в пряка причинно-следствена връзка с установеното незаконосъобразно бездействие.

Доколкото настоящото производство е исково, в тежест на ищеца е да докаже наличието на предпоставките за основателност на иска си. След като не е осъществил главно и пълно доказване на която и де е от кумулативно изискуемите предпоставки, то последица от това е отхвърляне на предявения от него иск. Липсата на който и да е от елементите от фактическия състав, в случая на подлежаща на овъзмездяване вреда и на причинна връзка между незаконосъобразните бездействия и настъпилия вредоносен резултат, е достатъчно основание искът да бъде отхвърлен.

Изложените съображения мотивират съда да отхвърли предявения против НАП осъдителен иск.

Неоснователността на главния иск води до неоснователност и на акцесорния такъв за присъждане на лихви.

Предвид изхода на спора и на основание чл.10, ал.4 ЗОДОВ, вр. чл.78, ал.8 ГПК, вр. чл.144 АПК, вр. чл.37 от Закона за правната помощ и чл.24 от Наредба за заплащането на правната помощ, на ответника следва да се присъдят разноски за юрисконсултско възнаграждение в размер на 100 лева.

Водим от гореизложеното Административен съд София-град, II отделение, 52-и състав,

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявения иск от М. С. Х. от [населено място] против Национална агенция за приходите за заплащане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в периода от 15.07.2019 г. до предявяването на исковата молба на 16.09.2019 г. в размер на 1000.00 лева вследствие на незаконосъобразно бездействие от страна на ответника, изразяващо се в неизпълнение в достатъчна степен на задължения по чл. 59, ал.1 ЗЗЛД и по чл. 24 и чл. 32 от Общия регламент относно защитата на лични данни ЕС 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27.04.2016 г. /GDPR/ да гарантира достатъчно ниво на сигурност на обработваните от него лични данни на ищеца, довело до неразрешено разкриване на личните данни на ищеца, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 15.07.2019 г. до окончателното изплащане на задължението.

ОСЪЖДА М. С. Х. от [населено място] да заплати на Национална агенция за приходите съдебни разноски за юрисконсултско възнаграждение в размер на 100 /сто/ лева.

Решението подлежи на обжалване пред ВАС в 14-дневен срок от уведомяване на страните, на които на основание чл.138, ал.3 АПК да се изпрати препис от същото.

СЪДИЯ: